

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล รวมทั้งข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน 10 อำเภอ ซึ่งสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี

ในการศึกษากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอนั้น จะดำเนินการศึกษาจากแผนดังต่อไปนี้คือ

1. แผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอรยะยะ 5 ปี
2. แผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอประจำปี
3. แผนปฏิบัติการประถมศึกษาอำเภอประจำปี

สรุปผลการวิจัย

1. การจัดทำแผนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี

ในการศึกษาวิจัยกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอจำนวน 10 อำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรีนั้น ปรากฏว่าสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแต่ละแห่งนั้นได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอรยะยะ 5 ปี (พ.ศ. 2530-2534) ทั้งหมด 8 อำเภอใน 10 อำเภอ จัดทำแผนปฏิบัติการประถมศึกษาอำเภอประจำปี 2532 ครบทุกอำเภอ ส่วนแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอประจำปี 2533 ปรากฏว่าจัดทำครบทุกอำเภอเช่นกัน แต่แผนปฏิบัติการประถมศึกษาอำเภอประจำปี 2533 นั้น จัดทำเพียง 9 อำเภอเท่านั้น

(ดูรายละเอียดได้ที่ตารางที่ 3 หน้าที่ 41)

2. เรื่องกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอระยะ 5 ปี

ในการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการจัดทำแผนซึ่งแยกเป็นด้านการเตรียมการและด้านการจัดทำแผนของ 10 อำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี มีรายละเอียดดังนี้

ด้านการเตรียมการ

ในด้านการเตรียมการสำหรับการวางแผนระยะ 5 ปีนั้น ปรากฏว่าเมื่อวิเคราะห์การดำเนินงานในการเตรียมการแล้วพบว่างานในการเตรียมการวางแผนประกอบด้วย 1) การจัดตั้งคณะทำงาน 2) การให้ความรู้ความเข้าใจในการวางแผน 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล 4) การกำหนดการปฏิบัติงาน 5) การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดทำแผน และ 6) การเตรียมการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในเรื่องการจัดตั้งคณะทำงานนี้มีแบบแผนของการปฏิบัติ 2 แบบ คือ แบบประกาศเป็นคำสั่งอย่างเป็นทางการและแบบที่ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบงานแผนเสนอรายชื่อให้ หน.ปอ.รับทราบในเรื่องการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนแก่คณะทำงานนั้นปรากฏว่ามีได้มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน แต่ใช้การแจ้งนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายในการจัดการประถมศึกษาของ สปช. และ สปจ. แจ้งแนวปฏิบัติงานของคณะทำงาน แจ้งกำหนดการปฏิบัติงานและข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดอำเภอในรอบปีที่ผ่านมาแก่คณะทำงาน ส่วนการให้ความรู้ที่เป็นระบบแบบแผนในด้านการเขียนโครงการนั้นมีน้อยมากคือ จัดทำเพียง 2 อำเภอเท่านั้น ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนส่วนใหญ่จะใช้ข้อมูล 10 มิ.ย. เป็นหลัก ส่วนข้อมูลในเอกสารคู่มือการบริหารการประถมศึกษาและข้อมูลจากการวิจัยทางการศึกษาของ สปจ.สุพรรณบุรี นั้นมีการนำมาใช้น้อยมากคือมีเพียงอย่างละ 1 อำเภอ

ในด้านการกำหนดการปฏิบัติงานปรากฏว่าส่วนใหญ่ใช้วิธีแจ้งให้คณะทำงานทราบระยะเวลาและขั้นตอนการปฏิบัติงานในการประชุมคณะทำงานครั้งแรกและที่จัดทำเป็นตารางการปฏิบัติงานเป็นลายลักษณ์อักษรนั้นจัดทำเพียง 2 อำเภอ ในด้านการงบประมาณสนับสนุนการจัดทำแผนนั้น ส่วนใหญ่ได้มาจากงบประมาณค่าวัสดุสำนักงานของ สปอ. ส่วนการเตรียมการอื่น ๆ นั้นเป็นการเตรียมการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเอกสารแผน ได้แก่การเตรียมเครื่องมือและวัสดุในการผลิต

ด้านการจัดทำแผน

ในด้านการจัดทำแผนพัฒนาในระยะ 5 ปี ปรากฏว่าได้ดำเนินการประกอบด้วย 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันและกำหนดปัญหา กับความต้องการพัฒนา 2) การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย 3) การกำหนดแผนงาน/โครงการ 4) การจัดทำรายละเอียดของโครงการ 5) การกำหนดเงินงบประมาณโครงการ 6) การพิจารณาจัดโครงการเข้าแผนงาน 7) การจัดทำแผนควบคุม ติดตามและประเมินผล และ 8) การพิจารณาอนุมัติแผน

ในด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันและกำหนดความต้องการพัฒนานั้นส่วนใหญ่ดำเนินการโดย คณะทำงาน สำหรับการกำหนดปัญหานั้นแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือกำหนดตามงาน 6 งานของโรงเรียน และกำหนดแบบปัญหารวมโดยทั่วไป ในด้านการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย นั้นปรากฏว่า ส่วนใหญ่กำหนดครบทั้งนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย โดยคณะทำงานเป็นผู้กำหนด ในการกำหนดทั้งนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ส่วนใหญ่จะกำหนดขึ้นตามความต้องการของอำเภอ และได้กำหนดเป็นนโยบายรวม วัตถุประสงค์รวมและเป้าหมายรวม ในการกำหนดแผนงานนั้น ทุกอำเภอกำหนดไว้ 7 แผนงาน ตามลักษณะของการบริหารงานโรงเรียนร่วมกับแผนงาน โครงการพิเศษ สำหรับโครงการที่กำหนดในแผนนั้นส่วนใหญ่กำหนดโดยคณะทำงาน

ในเรื่องการจัดทำรายละเอียดของโครงการนั้นส่วนใหญ่คณะทำงานเป็นผู้จัดทำ สำหรับการกำหนดวงเงินงบประมาณโครงการนั้นทุกอำเภอให้ผู้จัดทำรายละเอียดโครงการเป็นผู้กำหนด ตามความคิดเห็นที่เหมาะสม ในการพิจารณาจัดโครงการเข้าแผนงานนั้นเลขาธิการคณะทำงานจะเป็น ผู้จัดโครงการเป็นส่วนใหญ่ ด้านการจัดทำแผนควบคุม ติดตามและประเมินผลนั้นส่วนใหญ่ไม่ได้จัดทำ มีเพียง 1 อำเภอ ที่จัดทำในลักษณะเป็นแผนภูมิกำกับงานเฉพาะปีแรกเท่านั้น และในการพิจารณา อนุมัติแผนส่วนใหญ่จะเสนอ กปอ.พิจารณาให้ความเห็นชอบและอนุมัติแผนมีเพียงอำเภอเดียวที่เสนอ เพื่อให้ กปอ.รับทราบเท่านั้น

3. เรื่องกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอประจำปี

ในการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอประจำปี นั้นได้ศึกษาแผนพัฒนาปี 2532 และ 2533 พบว่าแผนพัฒนาปี 2532 นั้นทุกอำเภอไม่ได้จัดทำขึ้น เนื่องจาก สปจ. ยังไม่ได้กำหนดให้ สปอ. จัดทำ และสปจ. ได้จัดสรรงบประมาณที่ใช้ในปี 2532 ไว้ให้ก่อนแล้ว สปอ. จึงไม่จำเป็นต้องจัดทำแผนพัฒนาปี 2532 เพื่อเสนอของงบประมาณ และได้รับการ

ยืนยันว่าในปีงบประมาณ 2532 นั้น สปจ.สุพรรณบุรี ไม่ได้เน้นให้ทุก สปอ.จัดทำแผนพัฒนา ดังนั้น สปอ.ต่าง ๆ จึงไม่ได้จัดทำแผนพัฒนาปี 2532 ส่วนในปีงบประมาณ 2533 สปช.ได้กำหนดให้ทุกหน่วยงานจัดทำแผนพัฒนาเพื่อเสนอของบประมาณตาม "คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและคำขอตั้งงบประมาณประจำปี" จึงทำให้สามารถวิเคราะห์กระบวนการดำเนินงานวางแผนพัฒนาประจำปี 2533 ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งแยกได้เป็นการเตรียมการและการจัดทำแผน ดังต่อไปนี้

การเตรียมการ

ในการเตรียมการวางแผนพัฒนาประจำปี เมื่อศึกษาวิเคราะห์การดำเนินงานแล้วพบว่า มีการเตรียมการประกอบด้วย 1) การจัดตั้งคณะทำงาน 2) การให้ความรู้ในการวางแผน 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล 4) การกำหนดการปฏิบัติงาน 5) การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดทำแผน และ 6) การเตรียมการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในการจัดตั้งคณะทำงานจัดทำแผนนั้นแต่งตั้งโดยออกเป็นคำสั่งและแบบที่ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานแผนเสนอรายชื่อคณะทำงานให้หน.ปอ.รับทราบเท่านั้น ในการให้ความรู้เรื่องการวางแผนแก่คณะทำงานใช้วิธีการประชุมแล้วแจ้งกรอบนโยบายวงเงินงบประมาณ โครงการ พร้อมทั้งชื่อโครงการของ สปจ. และการกำหนดขั้นตอน/ระยะเวลาในการปฏิบัติงานให้คณะทำงานทราบ ในเรื่องข้อมูลที่นำมาใช้ในการวางแผนส่วนใหญ่ใช้ข้อมูล 10 มิ.ย. และข้อมูลเฉพาะกิจที่ สปอ.ต้องการแล้วส่งแบบพิมพ์ฟอร์มข้อมูลให้โรงเรียน/กลุ่มโรงเรียนรายงานมา ในการกำหนดการปฏิบัติงานจัดทำแผนนั้นใช้วิธีแจ้งให้คณะทำงานทราบขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติงานเป็นช่วงเวลากว้าง ๆ ส่วนการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดทำแผนนั้นทุกอำเภอใช้วัสดุจากงบประมาณสำหรับการบริหารงานของ สปอ. และในการเตรียมการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องนั้นจะเป็นการเตรียมวัสดุเพื่อการผลิตเอกสารแผน

การจัดทำแผน

ในการจัดทำแผนพัฒนาประจำปีนั้นปรากฏว่าได้ดำเนินการประกอบด้วย 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันและกำหนดปัญหาที่มีความต้องการ 2) การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายของแผน 3) การกำหนดแผนงาน/โครงการ 4) การจัดทำรายละเอียดของโครงการ 5) การกำหนดเงินงบประมาณของโครงการ 6) การพิจารณาจัดโครงการเข้าแผนงาน และ 7) การอนุมัติแผน

ในการศึกษาสภาพปัจจุบันและกำหนดปัญหาส่วนใหญ่ดำเนินการโดยเลขาฯคณะทำงาน

สำหรับปัญหานั้นได้กำหนดตามภารกิจขององค์การ ในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย นั้นส่วนใหญ่กำหนดครบทั้งสามเรื่องโดยมีเลขาธิการคณะทำงานเป็นผู้กำหนด นโยบายนั้นส่วนใหญ่กำหนด ตามกรอบนโยบายของ สปจ. และมีลักษณะเป็นนโยบายรวม สำหรับวัตถุประสงค์นั้นได้กำหนด ตามความต้องการของอำเภอและเป็นวัตถุประสงค์รวมเป็นส่วนใหญ่ ส่วนเป้าหมายนั้นกำหนด ตามความต้องการของอำเภอและตามแบบของ สปจ. ส่วนใหญ่กำหนดเป็นเป้าหมายรวม ในการ กำหนดแผนงานนั้นปรากฏว่าทุกอำเภอกำหนดตามแนวทางของ สปจ. โดยเลขาธิการคณะทำงานเป็นผู้ กำหนด สำหรับโครงการนั้นกำหนดโดยเลขาธิการคณะทำงานและโดยคณะทำงาน ในด้านการจัด ทำรายละเอียดของโครงการส่วนใหญ่จัดทำโดยเจ้าหน้าที่ในงานต่าง ๆ ของ สปอ. ที่เกี่ยวข้องกับ ลักษณะโครงการ ส่วนเงินงบประมาณโครงการนั้นกำหนดโดยผู้จัดทำรายละเอียดโครงการและ กำหนดตามกรอบวงเงินโครงการที่ สปจ. กำหนดมาให้ ในการจัดโครงการเข้าแผนงานนั้นทุก อำเภอจัดโดยเลขาธิการคณะทำงาน ในเรื่องการพิจารณาอนุมัติแผนนั้นส่วนใหญ่นำเสนอ กปอ. เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและอนุมัติแผน

4. เรื่องกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการประถมศึกษาอำเภอประจำปี

ในการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการประถมศึกษาอำเภอประจำปี นั้นศึกษาในส่วนของการเตรียมการจัดทำแผนและการจัดทำแผนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ 10 แห่ง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ได้ศึกษาแผนปฏิบัติการปี 2532 และ 2533 พบว่าได้มีการดำเนินการแต่ละด้านดังต่อไปนี้

ด้านการเตรียมการ

ในส่วนของการเตรียมการจัดทำแผนปฏิบัติการนั้นพบว่าได้เตรียมการประกอบด้วย

- 1) การจัดตั้งคณะทำงาน
- 2) การให้ความรู้ในการวางแผน
- 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 4) การกำหนดการปฏิบัติงาน
- 5) การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดทำแผน และ
- 6) การเตรียมการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในการจัดตั้งคณะทำงานนั้นส่วนใหญ่จะแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ใน สปอ. โดยการออกคำสั่งแต่งตั้งอย่างเป็นทางการและโดยการที่ผู้รับผิดชอบงานแผนของ สปอ. เสนอรายชื่อคณะทำงานให้ หน.ปอ. รับทราบ ในการให้ความรู้แก่คณะทำงานใช้วิธีการชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติงาน การมอบหมายงานและกำหนดระยะเวลาปฏิบัติงานในการประชุมคณะทำงานครั้งแรก ด้าน

ข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนนั้นจัดเก็บโดยงานนิเทศการศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ข้อมูล 10 มิ.ย. ในการกำหนดการปฏิบัติงานจัดทำแผนนั้นทุกอำเภอใช้วิธีการแจ้งถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างกว้าง ๆ ในด้านการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนพบว่าส่วนใหญ่ใช้วัสดุจากงบประมาณสำหรับการบริหารงานสำนักงานของ สปอ. ส่วนในด้านการเตรียมการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องนั้นจะเป็นการเตรียมในการจัดทำเอกสารแผนได้แก่การเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์และวัสดุในการผลิตเอกสารและจัดเตรียมห้องหรือสถานที่ไว้ให้

ด้านการจัดทำแผน

ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประถมศึกษาอำเภอนั้นพบว่าได้ดำเนินการประกอบด้วย

- 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันและกำหนดปัญหา 2) การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย
- 3) การกำหนดแผนงาน/โครงการ 4) การจัดทำรายละเอียดของโครงการ 5) การกำหนดเงินงบประมาณของโครงการ 6) การพิจารณาจัดโครงการเข้าแผนงาน 7) การจัดทำแผนควบคุมติดตามและประเมินผล และ 8) การพิจารณาอนุมัติแผน

ในการศึกษาสภาพปัจจุบันและกำหนดปัญหานั้นดำเนินการโดยศึกษานิเทศก์อำเภอและปัญหาส่วนใหญ่ที่กำหนดตามภารกิจในการจัดการประถมศึกษาของอำเภอ ในด้านการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย นั้นส่วนใหญ่กำหนดครบทั้งสามเรื่อง ในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ จะกำหนดตาม สปจ. เป็นส่วนใหญ่ ส่วนเป้าหมายนั้นจะกำหนดตามความต้องการของอำเภอ ลักษณะของนโยบายกับเป้าหมายส่วนใหญ่จะกำหนดแยกตามรายแผนงานสำหรับวัตถุประสงค์นั้นจะกำหนดเป็นวัตถุประสงค์รวม ในการกำหนดแผนงานนั้นทุกอำเภอกำหนดโดยเลขาคณะทำงาน และกำหนดตามแนวของ สปจ. สำหรับการกำหนดโครงการนั้นส่วนใหญ่กำหนดโดยคณะทำงาน ในด้านการจัดทำรายละเอียดของโครงการจัดทำโดยเจ้าหน้าที่งานต่าง ๆ ใน สปอ. พร้อมกับเป็นผู้กำหนดเงินงบประมาณโครงการนั้น ๆ ด้วยโดยพิจารณาตามความเห็นที่เหมาะสมในแต่ละโครงการ และเลขาคณะทำงานจะเป็นผู้พิจารณาปรับเงินงบประมาณโครงการเพื่อความเหมาะสมอีกครั้ง ในการจัดโครงการเข้าแผนงานนั้นเลขาคณะทำงานเป็นผู้ดำเนินการและสามารถจัดเข้าแผนงานได้หมดทุกโครงการ ในด้านการจัดทำแผนควบคุม ติดตามและประเมินผลนั้นส่วนใหญ่จัดทำในลักษณะ เป็นแผนควบคุมและประเมินโครงการไว้ในแผนแต่ละโครงการ ในการพิจารณาอนุมัติแผนนั้นส่วนใหญ่นำเสนอ กปอ. เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและอนุมัติให้ใช้เป็นแผนได้

5. ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผน

จากการศึกษากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอ พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคในด้านบุคลากร ด้านข้อมูล ด้านการดำเนินการปฏิบัติงานและระยะเวลาในการจัดทำแผนซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ด้านบุคลากรพบว่าบุคลากรที่เป็นคณะทำงานนั้น ส่วนใหญ่มีภารกิจประจำอยู่มาก จึงทำให้การเข้าร่วมปฏิบัติงานได้ไม่เต็มที่ บางคนไม่เข้าร่วมปฏิบัติงานเลยเพราะคิดว่าเป็นงานในความรับผิดชอบของงานนิเทศการศึกษา บางส่วนขาดความรู้ด้านการเขียนโครงการที่ถูกต้อง ในเรื่องข้อมูลได้พบว่าข้อมูลคลาดเคลื่อนขาดความเที่ยงตรง ไม่เป็นปัจจุบัน การจัดส่งข้อมูลจากโรงเรียน/กลุ่มโรงเรียนไปยัง สปอ.ลำซำ แบบฟอร์มการกรอกข้อมูลเปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้ผู้รับผิดชอบด้านข้อมูลทุกระดับเกิดความสับสน ขาดข้อมูลการคาดคะเนล่วงหน้า ในการดำเนินการปฏิบัติงานจัดทำแผนปรากฏว่าขาดการติดตามกำกับดูแลจากผู้บริหารอย่างจริงจัง ไม่มีการวางระบบในการปฏิบัติงานที่ดี การประสานงานระหว่างบุคลากรในงานต่าง ๆ มีน้อยขาดงบประมาณในการสนับสนุนด้านสวัสดิการแก่คณะทำงาน เครื่องมือ/อุปกรณ์การผลิตเอกสารแผน มีค่อนข้างจำกัดและเงินงบประมาณโครงการมีจำนวนจำกัดทำให้กำหนดโครงการในแผนจัดได้น้อยจึงไม่สามารถสนองกับปัญหาความต้องการพัฒนาของอำเภอได้ครบ ในเรื่องเกี่ยวกับระยะเวลาการปฏิบัติงานแผนนั้นพบว่า มีค่อนข้างจำกัด เนื่องจากจะต้องรอข้อมูลการจัดสรรงบประมาณและแผนจาก สปจ. แต่การจัดส่งข้อมูลการงบประมาณและแผนดังกล่าวไปยัง สปอ.ลำซำ และยังกำหนดให้จัดส่งแผนที่จัดทำไปที่ สปจ. ในเวลาที่จำกัด การดำเนินงานจึงเป็นไปอย่างเร่งรีบอาจทำให้บางขั้นตอนจัดทำไม่สมบูรณ์เท่าที่ควรทำให้แผนที่ได้ขาดประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอมีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่าในการจัดตั้งคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอนั้น ศึกษานิเทศก์อำเภอที่รับผิดชอบด้านนโยบายและแผน เป็นผู้เสนอรายชื่อคณะทำงาน

ให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอแต่งตั้ง ในเรื่องนี้ปรากฏว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือของคณะทำงานซึ่งไม่สามารถมาปฏิบัติหน้าที่ได้ อาจเนื่องมาจากคณะทำงานบางส่วนมีงานประจำที่ต้องปฏิบัติในช่วงเวลาของการจัดทำแผน และอาจมองเห็นว่างานแผนนั้นเป็นงานประจำที่ศึกษานิเทศก์ต้องรับผิดชอบโดยตรง การให้ความร่วมมือจึงไม่เต็มที่เท่าที่ควร ศึกษานิเทศก์จึงกลายเป็นผู้ดำเนินการในการปฏิบัติการจัดทำแผนทุกขั้นตอนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งทำให้แผนนั้นไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่าก่อนการดำเนินการจัดตั้งคณะทำงาน ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบในด้านนี้ควรมีการประสานงานกับบุคคลที่จะแต่งตั้งเป็นคณะทำงาน เป็นการภายในก่อนโดยชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนรวมทั้งกำหนดช่วงระยะเวลาที่จะดำเนินการให้ชัดเจน ซึ่งบุคคลดังกล่าวที่จะแต่งตั้งมาเป็นคณะทำงานนั้นจะต้องพิจารณาในเรื่องความรู้ความสามารถและความรับผิดชอบ เมื่อแต่งตั้งคณะทำงานแล้วหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอควรที่จะเพิ่มบทบาทในการกำกับติดตามการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด รวมทั้งให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อย่างพอเพียงด้วย การปฏิบัติงานของคณะทำงานจึงจะประสบความสำเร็จด้วยดี

2. จากผลการวิจัยพบว่า การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนแก่คณะทำงาน ได้ดำเนินการโดยชี้แจงให้ทราบถึงระยะเวลาการปฏิบัติงานจัดทำแผน การมอบหมายแบ่งงาน รวมทั้งแจ้งนโยบายวัตถุประสงค์ เป้าหมายของแผนระดับจังหวัด ส่วนความรู้ในเรื่องหลักและวิธีการที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนโดยเฉพาะ เรื่องการกำหนดและเขียนรายละเอียดโครงการนั้นมีการดำเนินการน้อยมาก ในเรื่องนี้พบว่าปัญหาที่สำคัญคือคณะทำงานยังขาดความรู้ความเข้าใจในการเขียนโครงการ จึงทำให้โครงการที่จัดทำขึ้นมาส่วนใหญ่เป็นการเขียนตามแบบโครงการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขาดความสอดคล้องกับปัญหา นโยบาย วัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนงาน และในรายละเอียดของบางโครงการนั้นมีวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมที่ไม่สอดคล้องกัน

ในการจัดบุคคลเข้าสู่การปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตามสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งคือเรื่องความรู้และความเข้าใจในสิ่งนั้น ๆ ซึ่งประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ทุกคนในคณะทำงานเคยได้รับมานั้นอาจไม่เท่ากัน แต่ถ้าเราได้จัดให้มีการเสริมและหรือปรับความเข้าใจให้ตรงกันแล้ว การปฏิบัติงานนั้นสามารถจะเป็นไปในแนวทางเดียวกันได้ ในเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การให้ความรู้และความเข้าใจแก่คณะทำงานในภาพรวมของการวางแผนเกี่ยวกับหลักและวิธีการนั้น โดยเฉพาะในการจัดทำราย

ละเอียดของโครงการจะมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นการปรับทิศทางการทำงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันตรงตามวัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนโดยมีกระบวนการอย่างเป็นระบบและแผนที่จัดทำขึ้นมาั้นจะมีประสิทธิภาพและการทำงานก็จะเป็นไปอย่างต่อเนื่องกันทุกขั้นตอน

3. ในเรื่องระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการวางแผนนั้น ปรากฏว่าสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอยังไม่ได้จัดระบบข้อมูลที่สมบูรณ์เพื่อใช้ในการวางแผนไว้เป็นการเฉพาะ และข้อมูลส่วนใหญ่ที่นำมาประกอบการวางแผนนั้นเป็นข้อมูลที่จัดเก็บในช่วง 10 มิถุนายน ของทุกปี ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้ทุกหน่วยงานจัดทำจัดเก็บไว้ และข้อมูลบางส่วนจึงมีการจัดเก็บใหม่จากระดับโรงเรียนเป็นการเฉพาะกิจ อาจก่อให้เกิดความล่าช้าและควมผิดพลาดของข้อมูลได้ นอกจากนี้ข้อมูลที่มีอยู่นั้นขาดการประมวลผล ขาดรายละเอียดไม่สามารถจะชี้สภาพและปัญหาของการจัดการศึกษาในระดับอำเภอได้อย่างชัดเจน ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้น่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวางแผนอันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาให้ตรงตามความต้องการได้ ในเรื่องนี้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจึงควรมีการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศโดยจัดให้มีหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบโดยเฉพาะ ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูล เก็บรักษาข้อมูล และประมวลผลข้อมูล จัดให้มีข้อมูลครบทุกด้านรวมทั้งข้อมูลและสารสนเทศที่จำเป็นต่อใช้ในการวางแผนที่ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เกี่ยวกับเรื่องนี้ผู้วิจัยพบว่าสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางปลาม้าได้กำหนดให้มีงานข้อมูลและสารสนเทศเป็นการภายในขึ้น มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงซึ่งเป็นศึกษานิเทศก์อำเภอทำหน้าที่จัดระบบข้อมูลและสารสนเทศ เป็นการจัดเตรียมข้อมูลและสารสนเทศไว้สำหรับผู้บริหารเพื่อใช้ในการบริหารงานและการวางแผน หากทุกสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ได้มีการดำเนินงานในลักษณะดังกล่าวแล้วจะเป็นการอำนวยความสะดวกในด้านข้อมูลและสารสนเทศอย่างยิ่ง ซึ่งข้อมูลจะมีความถูกต้องและเป็นปัจจุบันมากยิ่งขึ้นอันจะส่งผลให้การจัดทำแผนในระดับอำเภอมีประสิทธิภาพและสามารถแก้ปัญหาที่ตรงกับความต้องการได้มากขึ้น

4. จากผลการวิจัยพบว่าการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายในแผนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอได้กำหนดไว้ไม่ครบทั้งนโยบาย วัตถุประสงค์และเป้าหมาย บางอำเภอไม่ได้กำหนดไว้ในแผน ส่วนในการกำหนดนั้นจะกำหนดตามแผนของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเป็นส่วนใหญ่และดำเนินการกำหนดโดยเลขาฯคณะทำงาน ในเรื่องนี้พบว่ามีปัญหาเนื่องจากผู้รับผิดชอบงานนโยบายและแผนเห็นว่าการจัดทำแผนนั้นจัดทำเพื่อเสนอจังหวัดให้รับทราบ

เท่านั้นจึงไม่ค่อยให้ความสำคัญในเรื่องนี้มากนัก หรืออาจเป็นเพราะขาดความรู้ความเข้าใจและขาดทักษะในการจัดทำเรื่องดังกล่าว

ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดทำแผนนั้น ทั้งนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายเป็นสิ่งที่จะชี้นำไปสู่การกำหนดการปฏิบัติงานให้ไปถึงจุดหมายที่ต้องการโดยเป็นขั้นตอนที่สอดคล้องและต่อเนื่องกัน ถ้าขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไปจะทำให้งานนั้นไม่เป็นระบบโดยเฉพาะถ้าไม่ได้กำหนดไว้ในแผนเลย จะทำให้การจัดทำแผนนั้น ๆ ไม่มีจุดหมายที่ชัดเจนและไม่สามารถประเมินความสำเร็จของงานได้

5. จากผลการวิจัยพบว่า การกำหนดโครงการในแผนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอได้กำหนดโดยเลขาฯคณะทำงาน และ/หรือกำหนดโดยศึกษานิเทศก์อำเภอทำให้โครงการที่กำหนดขึ้นนั้นไม่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของอำเภอ ไม่สอดคล้องกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย เนื่องมาจากการกำหนดโครงการนั้นส่วนใหญ่กำหนดตามแนวทางของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเป็นหลัก ในเรื่องการกำหนดโครงการนั้นตามหลักการแล้ว จะต้องกำหนดขึ้นเพื่อสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่ง และการกำหนดเพื่อให้รองรับกับนโยบายของหน่วยเหนือ โดยจะต้องสอดคล้องกับนโยบาย วัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนหรือแผนงานนั้น ๆ แต่โครงการในแผนของจังหวัดนั้นเป็นโครงการที่แก้ปัญหาในภาพรวมของจังหวัด ซึ่งระดับอำเภออาจไม่ต้องจัดทำซ้ำซ้อนอีกก็ได้เนื่องจากการปฏิบัติโครงการของจังหวัดนั้น จะครอบคลุมพื้นที่ทุกอำเภออยู่แล้ว และปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละอำเภอนั้นเป็นปัญหาเฉพาะพื้นที่จึงควรได้มีการกำหนดโครงการเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะเหล่านั้นมากกว่าจะเป็นการกำหนดเพื่อรองรับกับระดับจังหวัด

ดังนั้นการกำหนดโครงการจึงควรจัดให้มีคณะทำงานจากหลายฝ่ายมาร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาของอำเภอโดยพิจารณาจากปัญหาและความต้องการโดยส่วนรวมในแต่ละอำเภอเป็นหลัก มิใช่กำหนดเฉพาะบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีจำนวนจำกัดเท่านั้น และผู้ที่เข้าร่วมกำหนดโครงการนั้นควรจะได้ศึกษาภาพรวมตั้งแต่ปัญหา นโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย รวมทั้งโครงการ/แผนงานในระดับจังหวัดด้วย เป็นการร้อยรัดสิ่งที่ได้เกิดขึ้นมาเป็นโครงการที่สมบูรณ์

6. ในเรื่องการจัดทำแผนควบคุม ติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอ ส่วนใหญ่จัดทำเป็นแผนควบคุมและประเมินผลโครงการต่อจากขั้นตอนดำเนินงานของแต่ละโครงการ ซึ่งทำให้ไม่สามารถมองเห็นภาพรวมของการดำเนินงานตามแผนได้ทั้งหมด ในเรื่องนี้อาจเนื่องจาก ผู้รับผิดชอบการจัดทำแผนนั้นได้ยึดรูปแบบในการเขียนโครงการของ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นเกณฑ์ กอปรกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติยังไม่ได้กำหนดรูปแบบของแผนควบคุม ติดตามและประเมินผลที่ชัดเจน

ในการจัดทำแผนควบคุม ติดตามและประเมินผล เป็นการสนับสนุนให้การปฏิบัติงานตามแผนหรือแผนงาน/โครงการนั้นอย่างมีประสิทธิภาพสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งในการควบคุม ติดตามและประเมินผลแผนนั้น น่าจะจัดทำเป็นเอกสารแผนควบคุม ติดตามและประเมินผล แผนขึ้นเป็นการเฉพาะ ภายหลังจากการจัดทำเอกสารแผนเสร็จสิ้นแล้ว โดยมอบหมายให้คณะทำงานที่จัดทำแผนนั้นเป็นผู้ดำเนินการจัดทำ ซึ่งสามารถเข้าใจถึงการปฏิบัติงานโครงการในแต่ละช่วงเวลาได้เป็นอย่างดี สำหรับเอกสารแผนควบคุม ติดตามและประเมินผลนั้นจะทำให้มองเห็นภาพรวมของกิจกรรมโครงการในแต่ละช่วงเวลาได้ทั้งหมด พร้อมกันนั้นสามารถจัดให้มีแบบประเมินการปฏิบัติงานได้อีกด้วย และยังอำนวยความสะดวกสำหรับหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หรือผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในการติดตามกำกับการทำงานตามแผนงาน/โครงการที่กำหนดไว้ในแผนนั้นได้เป็นอย่างดี

7. จากผลการวิจัยพบว่าการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดทำแผนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนั้นส่วนใหญ่ไม่ได้จัดสรรไว้เป็นการเฉพาะ แต่ได้ใช้งบประมาณจากค่าวัสดุสำนักงาน ทั้งนี้ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำแผนเห็นว่า ในการจัดทำแผนเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ดังนั้นงบประมาณที่นำมาใช้จึงได้มาจากค่าวัสดุ ซึ่งอยู่ในหมวดค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ ในแผนงานบริหารการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งในการปฏิบัติงานนั้นคณะทำงานส่วนหนึ่งเป็นบุคลากรจากโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน จึงจะต้องมีค่าใช้จ่ายในด้านค่าพาหนะ ค่าอาหาร แต่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอไม่ได้จัดสรรงบประมาณในส่วนนี้ไว้ทำให้คณะทำงานดังกล่าวไม่ได้รับการอำนวยความสะดวกเท่าที่ควร

ในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่าในการปฏิบัติงานของคณะทำงานนั้นได้มีการเสียสละเรื่องของเวลาอยู่แล้ว เมื่อไม่ได้รับการให้บริการและอำนวยความสะดวกตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น เท่าที่ควรจึงทำให้ขาดขวัญและกำลังใจเป็นอย่างมากอาจเป็นสาเหตุให้การจัดทำแผนนั้นขาดประสิทธิภาพได้ ดังนั้นสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอควรได้มีการจัดตั้งงบประมาณในส่วนค่าตอบแทนใช้สอย และวัสดุไว้สำหรับใช้ในการจัดทำแผนเป็นการเฉพาะ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คณะทำงานในด้านวัสดุ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ ทำให้เกิดขวัญและกำลังใจที่ดี อันจะส่งผลให้การจัดทำแผนบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรจัดให้มีการประชุมหรืออบรมเพื่อชักชวนความเข้าใจหรือให้ความรู้ในเรื่องการจัดทำแผนแก่คณะทำงานก่อนดำเนินการจัดทำแผนทุกครั้ง ซึ่งจะเป็นการทบทวนและ/หรือปรับความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน อันจะก่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง เกิดการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและทำให้คณะทำงานมีความรับผิดชอบของงานสูงขึ้น

1.2 ในการจัดตั้งคณะทำงานจัดทำแผนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรจะมีการเลือกสรรบุคลากรที่มีความรับผิดชอบงานสูง และมีความรู้ความเข้าใจด้านการวางแผนพอสมควร เพื่อจะได้คณะทำงานที่มีความสามารถและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี อันจะส่งผลให้แผนที่จัดทำขึ้นมานั้นมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

1.3 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอควรมอบหมายงานในหน้าที่ให้ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอได้มีบทบาทในการวางแผนให้ชัดเจนมากขึ้น ให้มีส่วนร่วมกับคณะทำงานและในการควบคุมติดตามกำกับการปฏิบัติงานจัดทำแผน ให้เป็นไปตามกำหนดเวลา ซึ่งสามารถจะปฏิบัติงานแทนหรือช่วยเหลือหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวได้อย่างดียิ่ง เนื่องจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอนั้นได้มีภารกิจในการบริหารงานต่าง ๆ มากอยู่แล้ว จึงอาจไม่ได้เน้นในเรื่องการจัดทำแผนได้มากเท่าที่ควร

1.4 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรกำหนดรูปแบบของแผนควบคุมติดตามและประเมินผลแผน ในระดับอำเภอไว้เป็นการเฉพาะและชัดเจนเพื่อที่จะให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอได้ปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

1.5 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรจัดตั้งงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนสำหรับคณะทำงานที่มาจากโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนไว้ด้วยโดยการจัดเป็นงบประมาณสนับสนุนการวางแผนเป็นการเฉพาะ หรืออาจจัดหางบประมาณไว้สำหรับบริการเกี่ยวกับอาหารและอื่น ๆ จากเงินนอกงบประมาณ เพื่อเป็นการสนับสนุนการจัดทำแผนและเป็นการให้กำลังใจในการปฏิบัติงานของคณะทำงานได้อีกทางหนึ่งด้วย

1.6 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอควรจัดระบบข้อมูลกลางของอำเภอ โดยจัดเป็นศูนย์ข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการประถมศึกษาในระดับอำเภอให้มีผู้รับผิดชอบ

ด้านข้อมูลโดยตรงทำหน้าที่รวบรวมข้อมูล เก็บรักษาข้อมูล ประมวลผลข้อมูล และมีการจัดทำเป็นสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับการวางแผนไว้เป็นการเฉพาะ ทำให้มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน มีความถูกต้อง การวางแผนก็จะมีประสิทธิภาพและสามารถแก้ปัญหาได้ถูกต้องยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการนำแผนไปใช้และการประเมินผลแผนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษากระบวนการวางแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอ ในระดับเขตการศึกษา

2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอในทัศนะของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

2.4 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการนำเสนอรูปแบบการวางแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอ

2.5 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทในการวางแผนของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอกับผลกระทบกับการจัดทำแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอ